

Nooit meer wakker liggen over de veiligheid in jouw praktijklokaal

Veilig werken. Dat willen we allemaal: docenten, leerlingen en schooldirecties. Maar hoe weet je of jouw praktijklokaal aan alle veiligheidseisen voldoet? Wie is daar eigenlijk verantwoordelijk voor? En hoe zorg je ervoor dat leerlingen op een veilige manier aan de slag gaan met apparaten en machines? Vragen waar veel praktijkdocenten tegen aanlopen.

DOOR WENDY VAN ZANTEN (I.O. VAN VOIEN)

De aandacht voor veilig werken groeit de laatste jaren, vooral bij docenten. Cor de Ridder, die als projectleider betrokken is bij de ontwikkeling van diverse websites van veiligepraktijklokalen.nl, vertelt: “Je ziet dat docenten het vaak naar eigen inzicht zo goed mogelijk doen. Maar een docent overziet ook niet alles. Bij een cirkelzaag bijvoorbeeld zal hij of zij altijd instructies geven, maar hoe zit dat bij het werken met een staafmixer of krultang? Het is ook niet altijd duidelijk wie

verantwoordelijk is voor de veilige werking van apparaten en machines. Wie moet ervoor zorgen dat bijvoorbeeld een afzuigkap schoon is en dus goed en veilig werkt? Moet de docent die poetsen of is dat een taak van de facilitaire dienst van de school? En zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen.”

Vragen over veiligheid

Bij de vmbo-platforms komen steeds vaker vragen binnen over dit onderwerp. Chantal Bakker, docent en sectieleider Zorg & Welzijn op het Zuiderzee College: “Ik heb enkele jaren geleden de overstap gemaakt van het kappersvak naar het onderwijs. Tijdens praktijklessen liep ik regelmatig tegen vragen over veiligheid aan. Onder meer over de inrichting van het lokaal en het aantal leerlingen dat ik mag toelaten in mijn praktijklokaal. Mijn collega's en leidinggevendenden konden me niet altijd helpen. Zelfs het vmbo-platform Zorg & Welzijn had niet overal een antwoord op.” Berdien Meijberg, docent Dienstverlening & Producten (D&P) van het IJburg College, had een soortgelijke ervaring: “D&P laat leerlingen aan allerlei praktijkvakken proeven. Ze oefenen bijvoorbeeld met techniek, maar we hebben niet zo'n uitgebreide apparatuur als in een echt technieklokaal. Moeten we dan toch aan dezelfde eisen voldoen en dezelfde instructies geven? Het antwoord daarop is blijkbaar niet zo makkelijk te vinden.”

De dialoog aangaan

Het antwoord op al deze vragen ligt vooral in de dialoog tussen docenten en schoolleiding, meent Cor. “Veiligheid is een onderwerp waar iedereen binnen de school mee bezig moet zijn, dus niet alleen de praktijkdocent. Toch is dat wat er vaak in de praktijk gebeurt. Meestal niet uit onwil, maar omdat het niet op het netvlies van de directie of het bestuur staat. Juist daarom

Veiligheid in praktijklokalen

Voion heeft in samenwerking met de diverse platforms in het vo/vmbo websites ontwikkeld die toegang bieden tot instructiekaarten, checklists en informatie die van belang zijn voor de veiligheid in praktijklokalen, zoals de wettelijke arbo-eisen, aansprakelijkheid, groeps-grootte en sociaal gedrag van jongeren. Wilt u weten hoe u veilig kunt werken binnen natuurwetenschappen of in de onderbouw techniek? In het praktijkonderwijs? Of in de sector vmbo Bouwen, Wonen en Interieur (BWI), vmbo Producteren, Installeren en Energie (PIE), vmbo Mobiliteit & Transport (M&T) en vmbo Zorg & Welzijn (Z&W), vmbo Dienstverlening & Producten (D&P)? Kijk op veiligepraktijklokalen.nl

is het belangrijk dat je als docent hierover in gesprek gaat met je leidinggevendenden, om ze bewust te maken van de risico's, maar ook van hun verantwoordelijkheden. Want uiteindelijk is de directie eindverantwoordelijk voor de veiligheid in het praktijklokaal. Zoek dus vooral samen naar manieren om de veiligheid in je praktijklokaal te behouden of verbeteren, als dat nodig is."

Hulpmiddel voor het praktijklokaal

De websites van veiligepraktijklokalen.nl zijn daarbij een handig hulpmiddel. Cor legt uit hoe deze tot stand zijn gekomen: "Enkele platforms klopten aan bij Voion, het arbeidsmarkt- en opleidingsfonds voor het voortgezet onderwijs, om docenten en scholen hiermee te helpen. Voion heeft als doel om een veilige en gezonde onderwijsomgeving te creëren waarin docenten prettig kunnen werken. Dus zonder ongelukken, maar óók zonder stress over veiligheid in het praktijklokaal. Zo ontstond het initiatief om websites rondom dit onderwerp te ontwikkelen, met voor elk profiel een eigen website. Voion brengt de kennis in over Arbozaken en wet- en regelgeving en faciliteert het proces. De vmbo-platforms zijn, samen met een aantal docenten, verantwoordelijk voor de inhoud van instructiekaarten voor leerlingen en checklists voor het lokaal en de apparatuur."

Anders kijken naar veiligheid

Chantal en Berdien werkten met veel plezier mee aan de websites voor hun praktijklokaal. Chantal vertelt: "Je leert zelf ook anders kijken naar veiligheid. Bijvoorbeeld dat je er nooit vanuit mag gaan dat een leerling weet hoe deze met een apparaat - al is het een staafmixer of blikopener - moet omgaan. Op de instructiekaarten moet je de veilige werkwijze dus stapje voor stapje uitleggen." Voor Berdien was het een eye opener dat iedereen op een andere manier kijkt naar veiligheid: "Neem koksmessen. In

Amsterdam bewaren we die altijd achter slot en grendel. In andere regio's blijken ze dus gewoon in de keukenlade te liggen. Zo zie je dat context - in dit geval omgeving - ook een rol speelt in opvattingen rondom veiligheid. Door er samen over te praten, kwamen we overigens wel tot instructies die landelijk goed werken."

Veiligheidsbewustzijn in de school

De beide docenten zijn blij met het uiteindelijke resultaat. Chantal: "De websites zijn heel informatief en bieden handige tools, zoals de instructiekaarten, checklists en Arbo-informatie. Je kunt daar als docent in de les meteen mee aan de slag. Maar ze zijn ook handig als onderlegger voor het gesprek met leidinggevendenden of directie. In de checklists en Arbo-informatie staat namelijk precies wat er moet gebeuren en wie daarvoor verantwoordelijk is. Zo voorkom je discussies en kun je samen de dialoog aangaan over veiligheid in de school. Belangrijk, want veiligheid is voor én van iedereen!" Berdien vult aan: "Ik hoop echt dat de websites helpen om het veiligheidsbewustzijn in scholen te vergroten. Het zou nog beter zijn als ze al vanaf de lerarenopleidingen worden ingezet. Want je kunt niet vroeg genoeg beginnen met veiligheid in het praktijklokaal." ●